

Una universitat ambiciosa

JOSEP M. NADAL

Devia ser el juliol de l'any 1981. Jo estiujejava a la Fosca i en Modest em va venir a veure. Em va començar a parlar sense entrar a casa, com si tingués pressa: jo era darrere del portal i en Modest a l'altra banda, encara al carrer. Venia a proposar-me que em presentés a les eleccions de sotsdirector del Col·legi Universitari de Girona. De seguida vam entrar a casa i s'hi va afegir el meu germà Quim. També recordo que uns anys després, a Medinyà, en Modest i jo parlàvem d'una possible universitat a Girona i tots dos pensàvem que no era una bona idea. Ens feia por el provincianisme. Pensàvem que no era pas dolent que els joves gironins marxessin fora un temps i que era bo que professors de la Universitat Autònoma de Barcelona vinguessin a fer classes a Girona. Però de mica en mica vam comprovar les limitacions que ens imposava la «dependència». La «nostra universitat» ens va convèncer que només hi havia una sortida: que ens n'independitzéssim. A en Modest, també. Per això, quan a finals dels vuitanta ens vam reunir els responsables universitaris de Girona, Tarragona i Lleida, en Modest va presidir l'acte. Era en una aula que ell estimava, l'aula «bona» del Seminari Menor, «la plaça de toros», que en dèiem. Calia suavitzar les resistències lleidatanes i tarragonines a la creació de tres universitats noves. Ells havien tingut la sort de ser, amb tota la plenitud, una part de la Universitat de Barcelona. Però a Girona era una altra cosa.

Quan, el 12 de desembre de 1991, es va crear la Universitat de Girona, en Modest va acceptar d'entrar a la Comissió Gestora, que jo presidia. La nova universitat, per a ell, havia de ser molt important, perquè ja sabeu que no li agra-

daven gens els càrrecs i menys encara la feina burocràtica! Vaig tenir la sort de tenir-lo al costat. I sempre exigint-me una ambició que, de vegades, tendia a abandonar. La mediocritat és una temptació terrible perquè ens hi sentim massa bé. I en Modest em posava el llistó molt amunt. Un exemple: recordo molt bé que una primavera m'havien convidat a fer una conferència a les Jornades que el Patronat Català Pro Europa feia a Cap Roig. Devia ser el 1992 o, com a màxim, el 1993. Em sentia temptat per l'afalac i pels copets a l'esquena de persones importants. I, és clar, el text que m'ana va sortint era un text provincià; un text fet per satisfer. Jo em sentia incòmode pensant que estava traint la universitat que tots havíem somniat tantes vegades. Per això vaig cridar en Modest i li vaig demanar que m'ajudés. Vam escriure el text conjuntament, barallant-nos. Encara el conservo. Hi ha trossos que, per l'estil o pel coneixement, només poden ser d'ell; fins i tot n'hi ha alguns que són escrits de la seva mà.

Abans de fer la conferència, tremolava. Era la conferència que jo volia fer però no era la conferència que estava temptat de fer. Era la conferència que calia si volíem ser fidels a una universitat de debò, però no era la conferència que premiaria les ambicions més personals. I ja se sap: portar-se bé costa, com treballar, i cal que t'hi ajudin. En aquella ocasió en Modest ho va fer. Per això he volgut presentar-vos trossos d'aquella conferència que vam escriure a dues

Quan, el 12 de desembre de 1991, es va crear la Universitat de Girona, en Modest va acceptar d'entrar a la Comissió Gestora, que jo presidia

JOSEP M. OLIVERAS / INSPAI

mans; però amb en Modest atent i vigilant.

Èrem a Cap Roig. Autoritats d'Europa, algun polític d'aquells que estiuejaven a la Costa Brava, autoritats espanyoles, autoritats catalanes i gironines i gent de pes de Girona, d'aquella que hauria de veure l'endemà. La sala imposava, i jo estava una mica nerviós. La cosa, sense cap preàmbul protocol·lari, va començar així:

«M'han de permetre una confessió, una confessió ben poc original en aquesta hora d'escepticismes generalitzats: estic decebut. Aquesta Europa que es va precisant en l'horitzó no és l'Europa que molts havíem somniat. Els ho dic així, amb tota la franquesa del món, perquè em sembla millor començar d'una forma clara i contundent que no pas perdre'm en el bosc de les bones intencions i de les cortesies. Un cop confessada la meua decepció, però, voldria comentar-los les raons.

Molta gent, a Europa, ha sofert les conseqüències nefastes de la instauració dels estats moderns. Tots sabem que la majoria d'aquests estats [...] s'han construït sobre la base d'una anejeió de diferents nacions assumides en una unitat central que imposa a totes un mateix ordenament polític, una mateixa història, una mateixa llengua, i que s'aferma en l'enfrontament amb els pobles veïns. Estalviïn-me de repassar els odis, les venjances, les guerres i les morts sobre les quals s'han construït els estats nacionals a la vella Europa... Integrats en un tot del qual no volíem ser part, vam viure molts anys foscos amb unes quantes llànties que ens feien companyia. Europa era una d'aquestes llums. [Però] permetin-me que dubti, ara per ara, de la voluntat, diguem-ne globalitzadora, de bona part dels europeus que hem signat –per extensió– el tractat de Maastricht. Cada vegada hi ha més pals a les rodes d'aquesta cohesió, i és justament en els orgulls estatals –de les nacions amb estat– on es peixa

AJUNTAMENT DE GIRONA, CROU [REPÚBLICANS]

>> Josep M. Fonalleras, Albert Rossich, August Rafanell, Modest Prats, Josep M. Nadal i Xavier Folch, en la presentació, a la Llibreria 22 de Girona, del llibre El futur de la llengua catalana, 1990.

aquesta manca de voluntat comunitària... En aquella Europa mítica que he comentat abans, els catalans hi veïem la possibilitat del reconeixement nacional... Ens podíem trobar còmodes en una Europa que ens tingués com una part més d'aquell tot en què semblava que havia de convertir-se [...].

Ara, més que mai, aquella Europa oberta, la cruïlla de cultures, se'ns apareix tancada en si mateixa, espaordida davant dels "estrangers" que vénen no pas a visitar-la com uns turistes encuriósos sinó a quedar-s'hi, a fer-la nova, diferent [...]. Jean Daniel, fa unes setmanes [...], proclamava la necessitat de construir Europa a partir de "repúbliques personals d'homes lliures". Cada un d'aquests ciutadans, amb la seva idiosincràsia, amb els costums que li són propis, amb l'acceptació d'una tradició laica i dialogant, tolerant, demo-

«És també el territori de la Universitat que ha de contribuir a reclamar i a construir una Europa on nosaltres puguem ser de debò qui som», va escriure en Modest

cràtica. Deu ser el gran repte que ens espera, la batalla que hem de guanyar. Des de l'humanisme..., des d'aquell verb que infon la vida i l'esperança, em sembla que encara ens queda una esletxa per on atacar la intransigència».

El discurs acabava amb una referència a George Steiner: «Des del pessimisme conscient i sagnant, amb la pretensió tan dominical com vulguin de canviar les coses, la vetlla insistent del dissabte és el meu territori». A mà, en Modest hi va afegir, amb aquella lletra petita i inclinada, aquestes línies d'acabament: «És també el territori de la Universitat que ha de contribuir, amb la riquesa de les seves veus, a reclamar i a construir una Europa on nosaltres, i altres pobles com el nostre, puguem ser de debò qui som, una Europa no encastellada en el benestar i el privilegi sinó que ofereixi un projecte obert i acollidor al qual es vulguin integrar gents diverses que hi puguin trobar justícia i llibertat per a tots». Jo només hi vaig afegir, també a mà però amb més mala lletra, una darrera frase: «Per a ells, sobretot per a ells, també».

Aquell dia em vaig sentir orgullós de representar la Universitat de Girona. No havia fet un discurs per satisfer. Havia parlat des d'aquell verb que infon la vida i l'esperança. En Modest m'hi havia obligat.

Jospe M. Nadal és catedràtic d'Història de la Llengua de la UdG.